

УДК 633.2.31/.37:631.531.04.8

**ХІМІЧНИЙ СКЛАД ЛЮЦЕРНО-ЗЛАКОВИХ  
ТРАВСУМІШОК ЗАЛЕЖНО ВІД СПОСОБУ  
СІВБИ, ЇХ ВИДОВОГО СКЛАДУ Й УДОБРЕННЯ**

***В.І. Іскра, здобувач\****

*Національний аграрний університет*

**Вступ.** Основою зміцнення кормової бази та вирішення проблеми білка є вирощування бобово-злакових травостоїв, які повністю збалансовані і легко засвоюються тваринним організмом [1]. Збір протеїну, врожайність, поживність бобово-злакових травостоїв залежить від наявності в них бобових видів [2].

Встановлено, що вміст у складі травосумішок частки бобових (не менше як 50%) сприяє формуванню високої врожайності, збільшенню білковості, поліпшенню мінерального складу корму

*\* Науковий керівник - кандидат с.-г. наук, доцент Ковбасюк П.У.  
@ В. І. Іскра, 2006*

і його поїданню [3].

В бобово-злакових травостоях, висіяних в суміші за рекомендованими до сьогодні технологіями, бобові види швидко випадають внаслідок чого формується переважно злаковий агроценоз, який забезпечує меншу врожайність і низьку його якість [4].

Для усунення несприятливих умов збереження в травостоях бобових видів компоненти висівали смугами. Суть смугового способу сівби полягала в тому, що бобові і злакові види висівали не в суміші, а смугами: 2-3 ряди злакових видів, 2-3 - бобових.

**Методи досліджень.** Дослідження щодо вивчення хімічного складу люцерно-злакових травосумішок залежно від способу сівби, їх складу й удобрення проводили в умовах Агрономічної дослідної станції НАУ протягом 2002-2005 рр. на чорноземах типових малогумусних великопилувато-легкосуглинкового механічного складу.

При закладанні дослідів, проведенні спостережень, вимірів, аналізів користувались загальноприйнятими методиками з кормовиробництва і рослинництва.

**Результати досліджень.** Дані досліджень щодо впливу способів сівби, складу травосумішок та удобрення на хімічний склад приведені в таблиці.

*Хімічний склад люцерно-злакових травосумішок залежно від способу сівби, видового складу й удобрення, % від абсолютно сухої маси*

Травосумішки, удобрення та способи сівби	„сирий” протеїн	„сирий” жир	„сира” клітко вина	P	Ca	K
1	2	3	4	5	6	7
Стоколос безостий + тонконіг лучний + люцерна посівна (висіяні в сумішці без добрив)	12,2	2,38	27,9	0,49	0,71	1,95
Стоколос безостий + тонконіг лучний + люцерна посівна (висіяні в сумішці при внесенні N <sub>45</sub> P <sub>45</sub> K <sub>45</sub> )	13,1	2,41	28,4	0,51	0,74	2,13
Стоколос безостий + тонконіг лучний + люцерна посівна (люцерна і злакові види, висіяні через 2 ряди без удобрення)	14,7	2,53	27,9	0,58	0,85	2,18
Стоколос безостий + тонконіг лучний + люцерна посівна (люцерна і злакові види висіяні через 2 ряди при внесенні N <sub>45</sub> P <sub>45</sub> K <sub>45</sub> )	15,3	2,64	28,1	0,59	0,89	2,21

1	2	3	4	5	6	7
Костриця лучна + тонконіг лучний + люцерна посівна (висіяні в сумішці без удобрення)	12,1	2,25	28,1	0,51	0,69	1,74
Костриця лучна + тонконіг лучний + люцерна посівна (висіяні в сумішці при внесенні N45P45K45)	12,8	2,38	28,4	0,54	0,76	1,82
Костриця лучна + тонконіг лучний + люцерна посівна (люцерна і злакові види, висіяні через 2 рядки без удобрення)	13,8	2,49	28,2	0,57	0,84	2,10
Костриця лучна + тонконіг лучний + люцерна посівна (люцерна і злакові види висіяні через 2 ряди з внесенням N45P45K45)	14,5	2,51	2,83	0,59	0,88	2,13
Очеретянка звичайна + тонконіг лучний + люцерна посівна (висіяні в сумішці без удобрення)	11,6	2,27	29,1	0,42	0,69	1,69
Очеретянка звичайна + тонконіг лучний + люцерна посівна (висіяні в сумішці при внесенні N45P45K45)	11,8	2,31	28,6	0,46	0,73	1,82
Очеретянка звичайна + тонконіг лучний + люцерна посівна (люцерна і злакові види, висіяні через 2 ряди без удобрення)	13,7	2,42	28,4	0,54	0,81	2,11
Очеретянка звичайна + тонконіг лучний + люцерна посівна (люцерна і злакові види висіяні через 2 ряди при внесенні N45P45 K45)	14,1	2,44	28,2	0,56	0,83	2,10

Встановлено, що найбільший вплив на вміст органічних та зольних речовин мали способи сівби. Порівнюючи хімічний склад при смугових посівах і сівбі в суміші нами встановлено, що вміст протеїну, жиру, золи, кальцію, фосфору, калію містилося більше при висіві смугами. Це пояснюється тим, що при смугових посівах кількість бобових була більшою, а вони, як відомо, містять більше азотних сполук, органічних речовин, зольних елементів та мікроелементів.

Як показали дослідження способи сівби на вміст клітковини вплинули не значно. При смугових способах сівби найбільше протеїну, жиру і зольних елементів містилося в травосумішці яка складалася з люцерни посівної, стоколосу безостого та тонконогу лучного. Все це стверджує, що одним з найреальніших джерел поповнення білка, жиру, зольних елементів є вирощування люцерно-злакових травосумішок, висіяних смугами.

### **Висновки.**

1. Одним з найреальніших джерел поповнення білка, збалансування кормових раціонів по перетравному білка та інших цінних речовин є люцерно-злакові травосумішки, висіяні смугами.
2. Проведені аналізи хімічного складу показали, що в травосумішках, висіяних смугами, містилося більше протеїну, жиру, золи, кальцію, фосфору і калію при оптимальній кількості клітковини.

### **Використана література:**

1. Григора І.М., Соломаха В.А. Основи фітоценології,- К.: Фітосоціоцентр, 2000. - 240 с.
2. Квітко Г.П. Ефективність наукових розробок по інтенсифікації польового кормовиробництва в Україні /Зб. Корми і кормовиробництво / - К.: Урожай, 1993. - № 36. - С. 27-33.
3. Ковбасюк П.У. Шляхи збереження бобових видів у травосумішках /Зб. Корми і кормовиробництво / - К.: Урожай, 2003. - № 51. - С. 214-216.
4. Лаптев О.О. Екологія рослин з основами біогеоценології.-К.: Фітосоціоцентр, 2001.- 144 с.

### **УДК 633.2.31/.37:631.531.04.8**

**Искра В.І.** Хімічний склад люцерно-злакових травосумішок залежно від способу сівби, їх видового складу й удобрення // Сортівивчення та охорона прав на сорти рослин. - К., 2006. - № 4. - С. 31 -35.

Розглядаються питання зміни хімічного складу люцерно-злакових травосумішок залежно від способу сівби, видового складу й удобрення.

**Ключові слова:** люцерно-злакові травосумішки, смугові посіви, "сирий" протеїн, "сирий" жир, "сира" клітковина, фосфор, кальцій, калій.

### **УДК 633.2.31/.37:631.531.04.8**

**Искра В.И.** Химический состав люцерно-злаковых травосмесей в зависимости от способа посева, их видового состава и удобрения //Сортівивчення та охорона прав на сорти рослин. - К., 2006. - № 4. - С. 31-35.

Рассматриваются вопросы изменения химического состава люцерно-злаковых травосмесей в зависимости от способов посева, видового состава и удобрения.

### **УДК 633.2.31 /.37:631.531.04.8**

**Iskra, V.** Chemical compound of medicago-gramineous plant grass mixture depending on the ways of cropping, species' composition, and

fertilizing //Сортовивчення та охорона прав на сорти рослин. - К., 2006. - № 4. - С. 31-35.

The problem of change of chemical composition of medicago-gramineous plant grass mixture are considered depending on the way of cropping, species' composition and fertilizing.